

Підготовка до зими 2023-24

Набутий досвід (ключові тези)

Зміст

Ключові особливості процесу підготовки до зими Кластера з питань житла та НПТ у 2023-24 рр.

- 1 Завчасне планування та реалізація
 - 2 Координація з центральними та місцевими органами виконавчої влади та іншими зацікавленими сторонами
 - 3 Особливості фінансування
 - 4 Оцінка ринку та картування
 - 5 Моніторинг та звітність після розподілу допомоги
 - 6 Визначення цільових груп та проведення оцінки
 - 7 Питання пріоритету якості допомоги перед її обсягом
 - 8 Енергоефективність та теплоізоляція
 - 9 Дослідження альтернативних видів палива
 - 10 Використання керівних принципів та рекомендацій Кластера з питань житла та НПТ
- Висновок
Додаток

Shelter Cluster Ukraine
ShelterCluster.org
Coordinating Humanitarian Shelter

Ключові особливості процесу підготовки до зими Кластера з питань житла та НПТ у 2023-24 рр.

1. Протягом періоду підготовки до зими 2023-2024 рр. партнери Кластера з питань житла спільними зусиллями надали допомогу понад 1,84 млн осіб. Допомога була надана на 45% у грошовій формі та на 55% у натуральній формі. Географічно допомога була зосереджена насамперед на пріоритетних прифронтових областях, причому переважна більшість підтримки була спрямована на забезпечення потреб у твердому паливі у зимовий період (918 тис.), надання НПТ у зимовий період (462 тис.) та розповсюдження зимового одягу (308 тис.). При цьому допомогу у твердому паливі було збільшено на 44% від запланованого (638 тис осіб).
2. Починаючи з 2015 року, Кластер з питань житла зосередив зусилля на виконанні 4-х завдань: забезпечення комфортних умов життєдіяльності людей шляхом розподілу зимового одягу та інших НПТ, опалення індивідуального житла шляхом розподілу твердого палива або надання коштів на купівлю твердого палива, утеплення житла, що не відповідає гуманітарним стандартам щодо теплоізоляції будівель, а також забезпечення опаленням об'єктів соціальної інфраструктури.
3. Кластер з питань житла оперативно усунув виявлені прогалини в енергетичних потребах у зимовий період, про які повідомили місцеві органи виконавчої влади. Партнери ефективно мобілізували ресурси для подолання цих прогалин, забезпечивши задоволення потреб вразливих верств населення у прифронтових областях.
4. Допомога надавалася враховуючи дедуплікацію, згідно з якою партнерам рекомендувалося перевіряти, чи отримують бенефіціари державні субсидії, і оцінювати, чи достатньо отриманої допомоги для задоволення їхніх потреб. Кластер з питань житла послідовно працював над тим, щоб мінімізувати дублювання діяльності в період підготовки до зими як в межах Кластера, так і між окремими кластерами, використовуючи традиційний механізм координації.
5. За оцінками уряду, 5,6 млн осіб потребували допомоги в підготовці до зими. Спочатку гуманітарні організації планували допомогти 1,44 млн осіб, але в кінцевому підсумку було надано допомогу 1,66 млн осіб. Фінансові потреби становили \$372 млн, з яких \$270 млн було виділено, брак фінансування становив \$102 млн, що складало 27% від загальної потреби у фінансуванні.
6. Заплановані заходи з підготовки до зими включали забезпечення зимовим одягом, непродовольчими товарами (НПТ), опалювальними приладами (електрообігрівачами та твердопаливними обігрівачами), задоволення зимових енергетичних потреб (паливом/ у грошовій формі/ ваучерами), грошову допомогу на оренду житла, а також утеплення будинків, що не відповідають гуманітарним стандартам щодо теплоізоляції будівель.
7. У заходах з підготовки до зими 2023/2024 рр. взяв участь 51 підзвітний партнер, з яких УВКБ ООН, МОМ, ACTED та SPIR зробили найбільший внесок, а також 89 партнерів-виконавців, з яких УВКБ ООН, МОМ та Проліска надали найбільшу кількість допомоги.
8. Відповідно до Наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України № 309 від 22.12.2022 року, дев'ять областей були визначені як пріоритетні для надання допомоги з твердим паливом: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Миколаївська, Сумська, Харківська, Херсонська та Чернігівська області (прифронтові області).
9. Кластер з питань житла регулярно надає Гуманітарній команді в Україні інформацію про хід підготовки до зими. Крім того, Кластер бере активну участь у щотижневих координаційних нарадах, які скликаються урядом України для забезпечення ефективної взаємодії та узгодження з поточними заходами.
10. Після повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року надання допомоги взимку стало ще більш складним завданням через збільшення географічної території в межах 40-кілометрової зони від лінії фронту.

Будь ласка, ознайомтеся з актуальними даними щодо цього річної підготовки до зими за допомогою Інформаційної панелі Кластера з питань житла та НПТ в Україні, розміщеної на нашому веб-сайті за цим [ПОСИЛАННЯМ](#).¹

¹ Загальна кількість унікальних бенефіціарів, яким була надана допомога, перевищила заплановану, незважаючи на малий бюджет. Така розбіжність виникла через те, що певні заходи мають нижчу вартість у доларах на одну особу, що дозволяє досягати поставлених цілей, працюючи в рамках обмеженого бюджету.

1**Завчасне планування та реалізація**

Ціль №2 Кластера з питань житла та НПТ згідно Плану гуманітарних потреб та реагування зосереджена на підготовці до зими і охоплює сім специфічних видів діяльності. Крім того, певні поточні види діяльності, передбачені цілями Кластера №1 та №3, також сприяють підвищенню добробуту людей взимку, тому їх завчасне планування та реалізація мають вирішальне значення. Кожен вид діяльності має свої унікальні виклики, які найкраще долати на початку року, а не в кінці. Хоча влітку Кластер і його партнери завжди зосереджували увагу на проведенні ремонтних робіт, безпекові та логістичні виклики, пов'язані з повномасштабним вторгненням в Україну, вимагають від Кластера з питань житла та його донорів розпочати планування розподілу твердого палива влітку, щоб люди, які живуть у важкодоступних районах, майже логістично недосяжних у зимовий період, отримали рекомендовану кількість твердого палива заздалегідь до настання опалювального сезону.

Розподіл твердого палива як у грошовій, так і в натуральній формі вимагає найбільших ресурсів з точки зору логістики, моніторингу на рівні домогосподарств та координації дій партнерів і місцевих органів влади.

У серпні 2023 року було опубліковано документ з Рекомендаціями щодо підготовки до зими, але через затримки у фінансуванні партнери, органи влади та команда Кластера почали узгоджувати цільові показники лише в жовтні.

Навіть за наявності цільових показників, виділення коштів деяким партнерам розпочалося лише в грудні, що призвело до того, що поставки твердого палива розпочалися лише в грудні, а в деяких випадках - у січні або лютому.

Починаючи з 29 грудня 2023 року, інтенсивність російських атак на прифронтові області України ускладнила і без того проблематичні логістичні аспекти розподілу твердого палива.

Рекомендації:

- Почати планування та реалізацію заходів завчасно до початку опалювального сезону.
- Хоча такі інструменти як Building Blocks та RAIS+ можуть допомогти в усуненні дублювання між отримувачами грошової допомоги, також відзначається, що багато хто з отримувачів грошової допомоги не були перевірені на відповідність їхнім вразливостям до того, як їх було перевірено на предмет усунення дублювання надання допомоги. Усі партнери, які розглядають надання допомоги у грошовій формі, повинні також перевірити потреби бенефіціарів в опаленні, перш ніж приступати до дедуплікації.
- Планування та реалізація заходів на період підготовки до зими мають бути реалістичними та узгоджуватися з фактичними даними та потребами на місцях. Встановлення надто амбітних цільових показників заздалегідь може ненавмисно збільшити розрив між запланованими та реальними результатами.
- Ранній початок підготовки до зими. За можливості з травня/червня.
- Підкреслити переваги раннього планування та реалізації заходів для забезпечення своєчасного надання допомоги. Необхідно підкреслити, що затримки в наданні допомоги часто виникають, якщо їх не врахувати на ранніх стадіях планування.

Відповідальні сторони: **Органи влади** **Кластер** **Партнери** **Донори**

2

Координація з центральними та місцевими органами виконавчої влади та іншими зацікавленими сторонами

В результаті ретельної та всебічної координації з місцевою владою протягом минулорічної зими Кластер з питань житла отримав вичерпне уявлення про загальну ситуацію, яка очікується наступної зими. Кластер з питань житла в Україні координує процес дистрибуції твердого палива у співпраці з Урядом України², який реалізує державну програму житлових субсидій для вразливих верств населення та інші подібні ініціативи.

У перші місяці співпраці Кластера та місцевих органів влади, з жовтня по грудень 2023 року, стали очевидними ризики, пов'язані із затримкою у співпраці та комунікації, що насамперед призвело до нерозуміння того, які саме спроможності зацікавлені сторони мають для покриття тих чи інших потреб. Така затримка обмежила здатність Кластера та органів влади реагувати на виникнення надзвичайних ситуацій.

Як приклад успішної роботи Кластера з питань житла у тісній співпраці з партнерами та органами влади, за цим посиланням можна ознайомитися з переліком усіх координаційних зустрічей, що відбулися протягом минулої зими:

<https://sheltercluster.org/east-hub/pages/shelter-cluster-meetings-and-outcomes>

Ще одним важливим здобутком є створення механізму координації енергетичного сектору під керівництвом ПРООН.

Розподіл твердого палива: На додаток до заходів Уряду України зі сталого проходження опалювального періоду, які включали грошову допомогу, програму субсидій тощо, Кластер з питань житла в Україні координував діяльність гуманітарних партнерів із забезпечення вразливих верств населення твердим паливом. При цьому в районах, які не постраждали від війни, або до яких гуманітарні партнери мали обмежений доступ, місцева влада несла основний тягар відповідальності за забезпечення потреб населення.

Успішна реалізація допомоги вимагала чіткої координації з обласною, районною та місцевими органами виконавчої влади, а також з Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України протягом усього процесу планування. Потенційна затримка з оцінкою потреб могла завадити Кластеру та органам влади розробити узгоджений план дій на випадок непередбачуваних обставин, зокрема й для заміщення запланованої, але не наданої допомоги.

Важливо було визначити які категорії вразливих верств населення мали право на отримання державних субсидій, які не могли бути покриті державними субсидіями, який спосіб надання допомоги був найбільш доречним, а також точно знати, яке домогосподарство, яка кількість палива і ким була б надана.

З цією метою протягом усього циклу реалізації допомоги Кластер з питань житла проводив регіональні координаційні наради, на яких планувалися та корегувалися плани досягнення встановлених цільових показників і здійснювався моніторинг стану їх виконання.

Рекомендації:

- Завчасна та регулярна координація з Урядом України для узгодження відповідних заходів.
- Кластер з питань житла та НПТ продовжуватиме долучатися до вирішення енергетичних питань у зимовий період.
- Необхідність проведення регламентних зустрічей між партнерами Кластера з питань житла та Урядом України. Для ефективної координації Кластеру з питань житла слід продовжити проведення таких зустрічей на рівні окремих областей під

² Було проведено близько 30 регіональних та місцевих зустрічей, по п'ять-сім зустрічей у кожній області. Також планування та реалізація заходів з підготовки до зими обговорювалися під час близько 10 зустрічей з Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Це включало зустрічі на регіональному рівні Кластера з питань житла, презентації на загальних координаційних нарадах та спеціальні наради з питань підготовки до зими в областях.

головуванням представників обласних державних адміністрацій. Це була ефективна модель співпраці під час періоду підготовки до зими у 2023-24 рр.

- Ініціативи з розбудови спроможності Уряду України щодо критеріїв вразливості та логістики. Сюди входить надання інструментів для полегшення збору даних, обмін інформацією про покриття потреб людей та прогалин, а також організація тренінгів.
- Партнери мають забезпечувати вирішення питань логістики (розвантаження допомоги) та покриття витрат у пунктах видачі допомоги та після передачі від органів влади для доставки «останньої милі». Це також може включати надання логістичної підтримки органам влади, оскільки в багатьох випадках було виявлено, що місцеві органи влади не мають відповідного обладнання та можливостей для здійснення доставки «останньої милі».

Відповідальні сторони: **Органи влади** **Кластер**

3 Особливості фінансування

Під час підготовки до зими 2023-24 рр. спостерігалось погіршення безпекової ситуації насамперед у пріоритетних областях, особливо з кінця січня до березня 2024 р. Донецька, Харківська, Херсонська та Миколаївська області зазнали значного погіршення безпекової ситуації на засніжених та вологих дорогах, що ще більше ускладнило доставку твердого палива. Більш завчасна доставка твердого палива дозволила б уникнути проблем, пов'язаних як з погодою, так і з безпековою ситуацією.

Виділення другого резерву фінансування від Гуманітарного Фонду для України, орієнтованого на зиму, значно прискорило б роботу, але процес від запуску до виділення коштів мав би бути максимально пришвидшений і спрощений. Кластер з питань житла та НПТ склав понад 90% від загальної Гуманітарної стратегії реагування на зиму, але був одним з тих, кому виділення коштів надходило з найбільшими затримками, оскільки частина твердого палива була розподілена поза межами обов'язкового «зимового вікна». Враховуючи що Кластер з питань житла має на меті посилити моніторинг підготовки до зими, ми рекомендуємо забезпечити цільове постачання твердого палива на період 2024-2025 рр.: паливо має бути доступним для використання в побуті в ідеалі до початку зимового сезону, найпізніше - протягом листопада. Розподілена кількість палива повинна покривати потреби домогосподарства на весь опалювальний сезон, як це визначено в Рекомендаціях Кластера з питань житла та НПТ. Паливо, розподілене починаючи з березня, вважатиметься таким, що не покриває зимові енергетичні потреби в рамках цієї діяльності, і може бути виключене зі звітності Кластера.

Рекомендації:

- За погодженням з Кластером з питань житла розподіляти кошти у більш ранні часові рамки по відношенню до зимового періоду.
- Важливість гнучкості фінансування для реагування на потреби та виклики, що змінюються.

Відповідальні сторони: **Донори**

4 Оцінка ринку та картування

Між етапом планування та етапом реалізації однією з головних проблем було встановлення ціни на закупівлю та вартості трансферу для придбання твердого палива. Ситуація на світовому ринку, зменшення постачання якісного палива та подальше зростання попиту в зимовий період спричинили підвищення цін на паливо в період підготовки до зими. Це означало, що від етапу планування, коли були узгоджені цільові показники, до етапу реалізації, партнери Кластера з питань житла повинні були скоригувати свої цільові показники та кількість палива, розподіленого на кількість бенефіціарів.

Рекомендації:

- Для забезпечення населення твердим паливом Кластеру буде корисно врахувати ідентифікацію наявних робочих ринків твердого палива, постачальників, державного регулювання цін, інфляції та допомоги, що надається гуманітарними організаціями у здійсненні закупівель на місцевому ринку. Слід також зазначити, що більш завчасна доставка твердого палива зменшить ризик збільшення попиту на нього в зимовий період.
- Отримання рекомендацій від місцевих органів виконавчої влади щодо оптимальної модальності реагування в кожній області. Представники влади на рівні громад та областей вже мають чітке уявлення про те, яка форма допомоги є найбільш доречною в тій чи іншій місцевості. Це було зазначено у звітах моніторингової місії у Донецькій, Харківській, Херсонській та Запорізькій областях, проведеної Східним регіональним координаційним центром Кластера з питань житла. За результатами моніторингу, у районах, розташованих ближче до лінії фронту (буферна зона не більше 15 км), постачальники не бажають або не можуть здійснювати доставку, а також відсутній транспорт, тому доречною є допомога твердим паливом у натуральній формі. Тоді як у районах, розташованих поблизу великих міст, де є доступний транспорт, зв'язок та можливість місцевого населення користуватися транспортом, можна розглянути можливість надання допомоги у грошовій формі або у формі ваучерів. Вибір модальності залежить не лише від географічного розташування, також існує ряд інших міркувань, які розглянуті в інших частинах цього документу.
- Інформувати про важливість оцінки ринку перед початком реалізації програм допомоги до зими.
- Картування постачальників фінансових послуг для полегшення надання грошової допомоги.
- Використання даних про наявні ринки для прийняття обґрунтованих рішень та ефективного розподілу ресурсів.
- Міркування щодо джерел постачання та цін на дрова для забезпечення сталості: Кластер рекомендує партнерам проводити ретельний та більш якісний моніторинг заходів, які передбачають надання допомоги в грошовій формі, щоб гарантувати, що бенефіціари використовують отримані кошти для придбання дров у сертифікованих постачальників. Це гарантує, що навколишньому середовищу не буде завдано шкоди. Адже бенефіціари часто прагнуть заощадити, укладаючи контракти з несертифікованими постачальниками, які вирубують деревину на територіях, де це заборонено, призводячи до знеліснення.
- Кластеру підтримувати зв'язок з командою Спільної ініціативи з моніторингу ринку, щоб розглянути можливість розширення аналізу ринку для охоплення додаткових непродовольчих товарів в рамках Кластера з питань житла та НПТ, таких як тверде паливо.

Відповідальні сторони: **Органи влади** **Кластер** **Партнери**

5**Моніторинг та звітність після розподілу допомоги**

Кластер з питань житла рекомендував партнерам індикатори моніторингу після розподілу допомоги, які були вдосконалені та передані зацікавленим партнерам протягом 2023-24 рр., щоб дати можливість партнерам збирати інформацію, яка допоможе відстежувати тенденції та надавати додаткові кількісні дані для різних моніторингових місій, які команда Кластера з питань житла проводила на місцях протягом 2023-24 рр.

Однак, команді Кластера з питань житла не було надано жодних даних моніторингу після розподілу допомоги, які б дозволили відстежувати кількісні тенденції, що також сприяло б наданню більш детальних технічних рекомендацій, або які б дозволили отримати будь-які додаткові рекомендації щодо підготовки до зими і посилили технічні настанови Кластера на наступний рік. Крім того, слід зазначити, що значна увага Кластера з питань житла була зосереджена на забезпеченні населення твердим паливом, оскільки саме на цьому напрямі була зосереджена основна частина координаційних зусиль. Ця сфера залучила найбільше партнерів Кластера з питань житла і вимагала проведення численних зустрічей з місцевими органами виконавчої влади. Тому для вимірювання ефективності інших видів діяльності, таких як надання зимових НПТ, одягу та проведення теплоізоляційних робіт, можна було б використовувати наступні індикатори. Перелік індикаторів дивитись у [Запитаннях бенефіціарам для проведення моніторингу після роздачі твердого палива \(чорновий варіант\)](#).

Рекомендації:

- Долучитися до розробки інструменту моніторингу після розподілу допомоги, додавши відповідні питання, орієнтовані на житло та НПТ.
- Враховувати важливість оперативного обміну результатами моніторингу з відповідними зацікавленими сторонами.
- Інтеграція результатів моніторингу в майбутнє планування допомоги в період підготовки до зими.
- Важливість прозорості та підзвітності у процесах звітування.
- Централізована база даних моніторингу після розподілу допомоги може бути створена шляхом спільного використання облікового запису Kobo кількома організаціями-учасниками, а загальні висновки будуть доступні партнерам Кластера з питань житла через інфографіку.

Відповідальні сторони: **Партнери**

6**Визначення цільових груп та проведення оцінки**

Останні два роки підготовки до зими були безпрецедентними з точки зору обсягів фінансування, яке було надано Україні. Це призвело до того, що партнери мають високу спроможність задовольнити значну кількість потреб порівняно з тим, коли реагування було зосереджено лише на Східному регіоні. Однак вбачається що тенденція до зменшення фінансування у 2024-25 рр., що в свою чергу обмежить спроможність партнерів Кластера з питань житла реагувати на той самий рівень потреб, що й у перші два періоди підготовки до зими після повномасштабного російського вторгнення. Це вимагає від Кластера з питань житла визначати пріоритети для надання належної допомоги відповідно до вразливості людей та їхніх конкретних потреб у підготовці до зими. Однак відсутність чіткої стратегії, яка б відповідала критеріям Уряду України та донорів, може призвести до того, що допомога не буде орієнтована на тих, хто її найбільше потребує, а отже, найбільш вразливі верстви населення не отримають її.

Рекомендації:

- Для забезпечення ефективного та адресного надання допомоги вкрай важливо використовувати рекомендації Кластера з питань житла та Кластера з питань захисту щодо вразливості, а також узгодити ці критерії з місцевими органами виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади вже розпочали підготовку таких списків, а Кластер з питань житла повинен продовжувати адресно надавати допомогу найбільш вразливим категоріям населення.
- У рекомендаціях щодо підготовки до зими у 2024-25 рр. Кластеру з питань житла на додаток до критеріїв вразливості слід визначити стан житла: тип житла, розмір сім'ї та використання кімнат у житлі, тип матеріалів для теплоізоляції вікон і дверей. Це ключові показники, які партнери повинні використовувати в оцінці потреб для відбору бенефіціарів і визначення способу та кількості твердого палива, що надаватиметься. Варто зазначити, що ці показники були обов'язковими індикаторами в попередніх версіях рекомендацій Кластера з питань житла, але їм не приділялася необхідна увага. Розуміння того, який обсяг опалення необхідний для окремого житла та задоволення енергетичних потреб його мешканців, є ключовим базовим показником, який має бути включений в оцінку потреб кожного партнера. Це також може призвести до визначення додаткового виду діяльності взимку - утеплення житла у період підготовки до зими.
- Використання індикаторів для обґрунтованого адресного надання допомоги та проведення оцінки.
- Гнучкість форм допомоги на основі наближеності до зон бойових дій та функціональності ринку.
- Забезпечення прозорих і послідовних критеріїв адресності надання допомоги для всіх зацікавлених сторін.

Відповідальні сторони: **Органи влади** **Кластер** **Партнери**

7

Питання пріоритету якості допомоги перед її обсягом

Як показав минулий сезон відповідальним сторонам було досить складно визначити, як ефективно спрямувати допомогу, щоб домогтися максимального задоволення потреб населення, яке її потребує. Ці дискусії суттєво відрізняються в різних контекстах, і ризик полягає в тому, що партнери не мають скоординованої стратегії, яка б відповідала конкретному контексту. Така неузгодженість може поставити під загрозу ефективність запланованих заходів.

У Рекомендаціях Кластера щодо підготовки до зими у 2023-2024 рр. було вилучено базовий показник стандартної кількості твердого палива на одну зиму, замість нього була впроваджено мінімальну та рекомендовану кількість і багато партнерів вирішили обрати мінімальну кількість твердого палива. Партнери, які обрали цей варіант, часто пояснювали це тим, що вони прагнули допомогти якомога більшій кількості бенефіціарів з використанням меншого обсягу допомоги.

Що стосується якості вугілля то вона, як і якість деревини значно погіршилася, що створило необхідність переходу на альтернативні види енергії. У 2023 році вугілля вже було дефіцитним, а в наступні два роки його кількість продовжуватиме скорочуватися, тому необхідно шукати йому заміну.

Важливо звернути увагу зацікавлених сторін на проблематику постачання твердопаливних печей. Було відмічено, що деякі партнери постачають дорогі імпортні печі без монтажу всіх необхідних комплектуючих, таких як витяжні димоходи.

Рекомендації:

- **Розподіл твердого палива:**

Потрібно конкретизувати та деталізувати рекомендовані обсяги твердого палива на одну зиму у Рекомендаціях Кластера щодо підготовки до зими на 2024-2025 рр., щоб проілюструвати, в яких ситуаціях мінімальний обсяг може бути

доречним (при виникненні нових потреб наприкінці зимового періоду, спроможність бенефіціара самостійно придбати частину базового обсягу тощо), а в яких – оптимальним варіантом є рекомендована кількість. Кластер з питань житла буде рекомендувати партнерам не розпорошувати зусилля, надаючи мінімальну кількість твердого палива більшій кількості бенефіціарів, оскільки це часто призводить до дублювання допомоги та зниження ефективності використання коштів. Наприклад, мінімальний обсяг буде недостатнім для покриття потреби в паливі в умовах неочікуваного збільшення тривалості зимового сезону. Тому охоплення меншої кількості домогосподарств з належним забезпеченням їх потреб у твердому паливі є рекомендацією Кластера на 2024-25 рр.

- Необхідно приділяти більше уваги дотриманню Рекомендацій Кластера з питань житла та НПТ щодо комплектації та монтажу твердопаливних печей.
- Обговорення з Кластером та місцевими органами виконавчої влади необхідності надання пріоритету якості допомоги порівняно з її обсягом, при цьому враховувати фінансові обмеження.
- Інформування донорів про проблеми, пов'язані з обмеженим фінансуванням та конкуруючими пріоритетами.

Відповідальні сторони:

Органи влади

Кластер

Партнери

Донори

8**Енергоефективність та теплоізоляція**

Збільшення кількості російських атак на енергетичну інфраструктуру матиме серйозні наслідки наступної зими у прифронтових областях. Це може створити додаткові потреби в опаленні для тих, хто зазвичай залежить від газового або електричного опалення. Більшість з цих домогосподарств не матимуть відповідної системи твердопаливних печей, а отже, потребуватимуть першочергової підтримки у вигляді поліпшення теплоізоляції житла та індивідуального утеплення. Крім того, ціни на енергоносії постійно зростають, що створює труднощі з оплатою комунальних платежів для домогосподарств. Одним із підходів до вирішення цієї проблеми є пошук технічних рішень, спрямованих на допомогу партнерам та відібраним домогосподарствам у покращенні теплоізоляції та зменшенні енергоспоживання за рахунок більш ефективного закриття теплового контуру їх житла (утеплення будинків, які не відповідають визначеним гуманітарним стандартам, а також проведення гуманітарних легких та середніх ремонтних робіт).

Рекомендації:

- Пріоритезація проведення ремонтних робіт у пошкоджених будинках з метою покращення їх енергоефективності.
- Розробити технічні специфікації, в яких будуть викладені вимоги та особливості, необхідні для утеплення з метою підвищення теплоефективності.

Відповідальні сторони:

Кластер

Партнери

9

Дослідження альтернативних видів палива

Починаючи з 2016 року Кластер з питань житла закликає шукати альтернативні джерела палива для задоволення потреб населення у паливі взимку. Як зазначалося вище, час виходу за рамки традиційного палива - вугілля - вже давно настав, а використання дров створює постійні проблеми для довкілля, яке вже суттєво постраждало ще з 2022 року. Брикети з лушпиння соняшника особливо цінувалися бенефіціарами в період 2023-24 рр., але в деяких регіонах немає достатньої кількості постачальників цього виду твердого палива.

Рекомендації:

- Пропонується вивчити можливість використання брикетів з лушпиння соняшника або інших альтернатив. Співпраця з суб'єктами з питань розвитку/відновлення, зацікавленими у збільшенні постачання цих брикетів шляхом підтримки місцевого бізнесу або фермерів (які, можливо, втратили засоби до існування через відсутність заходів з розмінування) може сприяти дослідженню ринку біопалива для підготовки до зими як рішення, що рятує життя і створює пропозицію.
- Довгострокові стратегії диверсифікації джерел палива.
- Аналіз викликів та можливостей у впровадженні альтернативних видів палива.
- Враховувати важливість співпраці з органами місцевої влади та зацікавленими сторонами для успішної реалізації заходів.
- Залучати суб'єктів, що забезпечують засоби до існування, наприклад, партнерів Кластера з питань продовольчої безпеки та засобів до існування, до розгляду локальних проєктів з виробництва твердого палива на місцевому рівні.

Відповідальні сторони: **Органи влади** **Партнери**

10

Використання керівних принципів та рекомендацій Кластера з питань житла та НПТ

[Рекомендації Кластера з питань житла щодо підготовки до зими](#) є ключевим документом для партнерів, який використовується разом із [Керівництвом з видів діяльності, пов'язаних з планом гуманітарних потреб та реагування](#) для покращення ефективності заходів у період підготовки до зими. Однак, існує багато технічних нюансів, які можуть сприяти вдосконаленню Рекомендацій Кластера. Їх слід розглядати з перспективи операційної діяльності та враховуючи досвід наших партнерів. Тим не менш, ці Рекомендації є основним документом, який вимагає, щоб зацікавлені сторони ознайомилися з його змістом.

Рекомендації:

- Заохочення партнерів до використання існуючих рекомендацій і керівництв.
- Важливість проведення брифінгів для місцевих органів влади задля забезпечення дотримання Рекомендацій Кластера щодо підготовки до зими.
- Пропозиції щодо врахування набутого досвіду в майбутніх Рекомендаціях Кластера з питань житла щодо підготовки до зими.
- Оновлення керівництв з урахуванням останніх технічних рекомендацій.

Відповідальні сторони: **Органи влади** **Кластер** **Партнери**

Висновок

Усі здобутки, представлені в цьому документі, є результатом спільних зусиль Стратегічної дорадчої групи (СДГ) та регіональних координаторів, які зробили свій внесок у формування висновків, викладених у цьому документі. Узагальнений і детальний перелік набутого досвіду міститься в додатку в кінці цього документа.

Важливо зазначити, що основні види діяльності з підготовки до зими базуються на структурованій співпраці між Кластером з питань житла, його партнерами та органами виконавчої влади на національному та регіональному рівнях. Хоча цей документ про набутий досвід може не охоплювати всіх можливих підсумків, він відображає головні та найбільш важливі з них.

Точні дані та аналіз, зібрані на місцевому рівні, відіграватимуть вирішальну роль у завчасному плануванні та розподілі коштів на зимові ініціативи. Кластер з питань житла залишається відкритим для консультацій та співпраці з метою покращення координації на майбутній зимовий період.

Додаток

Набутий досвід щодо підготовки до зими у 2023-24 рр. – [ПОСИЛАННЯ](#)